

Dárovi na dečji dén.

Ob priliki „Dečjega dnéva“, v nedelo 5. junija t. l. se v Murski Soboti nabrále gospodične lepo šumo 7565 kron 6 filerov. Nabrále so:

Gospodični Sári—Gonda	1502 40 K
„ Kardos—Rituper	946 — „
„ Kovács—Máyer	813 20 „
„ Kardos—Stevancsec	807 40 „
„ Fasinger—Trautmann	800. — „
„ Hoyer—Kemény	756.80 „
„ Dittrich—Hartmann	534.44 „
„ Pen—Barbarič	485. — „
„ Nemes—Turk	423.22 „
„ Neszményi—Gumilár	266.40 „
„ Černe—Györi	230.20 „

Državna krajevna zaščita dece in mladine v Murski Soboti se vsem gospodičnam nabiralkam najtoplejšje zahvaljuje za njihovo požrtvovalnost pri nabiranju; štero je doprineslo tak lepi uspeh.

Hvála iskrena tudi vsem dobrim darovalcom, ki so se velikodušno odzváli prošnjam nabiralk in pripomogli do tak lepe šume. Ránč tak se zaščita zahvaljuje ravnateljstvu Mestne hranilnice, štera z dobre vole dalo na razpolago zadostno število nabiralnikov.

Prosimo pa p. n. gospodične, da nam idejo tudi v bodoče tak prijazno na roke, kak so to storile na „Dečji dén“.

Kritično stánje naši delavcov.

Ne pišemo radi od toga, kak žmetno zdaj živé eden pa drugi, cilou meštirjski i trgovski detičje, ár to je tak splošna znanost. Mi eto pot samo na kráci telko ščemo razložiti, kaj i što je tomi vzrok, ka v M. Soboti tak dosta jeste detičov vsefélé meštirje brezi dela? Vzemimo na priliko: eden sobočki šlosar držij 3—4 inaše brezi detiča, gda ednomi inaši lejta dopritečéjo, té ga v prvi 2—3 kédnaj odpošle, na njegvo mesto pa gor vzeme drugoga pojba za inaša. Detiča ne nūca v svojem veštati, záto ka tomi že trbej pláčati (istina, ka samo pár koron bakšiša májo šego pláčati detičom naši májstri), on se ráj ogne toga »višašnjega« vódávanja, rájši de sam delo z 3—4-ami inašami. Razumlivo je v tákšo formo, či se slabo navčijo meštirje.

Zdaj rávno zadosta jeste pri nás tákši slabo navčeni detičov, štere na vékše lejko vidimo na

ulici státi i na štere nekrivično právimo, ka so manjácke, dénkrádjenci itd. Ali na to si ne zmislímo, ka nemajo, ne dobijo dela, či bi ránč nájbogši delavci bilij. V normálnom cajti je pri nás nigdár ednoga delavca nej bilou brezi dela. Zdaj je to nači. Tómi vzroke zdaj nemremo po našoj vouli razložiti. Mi dobro poznamo naše prekmursko lúdstvo i známo, ka je škrbno, delavno i pokorno, njé nej trbej na delo trcatí. Či pa zdaj tákše cajte živémo, ka veštati, fabrike slabo ali spoj ne funkcijonirajo po cejlom svejti i za toga volo nema dela mnogo delavcov, to je zadosta žalosno, gdé pa bi se najšlo delo, tam pa rájši samo z inašami delajo.

Tistim detičom pa, šteri so v deli, njim tudi ne ide jáko cvetéče. Naši májstri i trgovci — kak sam že odzgoraj opomno — samo bakšiš v prgiščo potéžijo, štero oni za »pláčo« zovéjo. Eden dogodek naprej prinesém, šteri se pred ednim letom zgodo v enoj oštariji, gdé so vkúp prišli ništerni sobočki májstri i so na hitro dobrevoule grátali (no, vej je to ešče nej greh), právi eden med njimi, ka je vino preveč drágo, na štero njemi te drugi odgovori, ka kaj on to mára, či de eden liter vina 50 koron koštalo, vej kaj je on inda za 5 koron napravo, zdaj (láni) 500 koron računa. Tákové gučij eden mešter, pa té ka bi nej drágoča bila. Ali či on má ednoga detiča, šteromi je inda na mesec fix 100 koron pláčo, zdaj njemi záto on ne pláča *proporcionalno 10.000 koron*, liki samo 1000 koron. Nišče nonč ne želej od njih, ka bi telko pláčali, ali 1000 K je zdaj nej pláča na mesec, z štere bi se lejko hráno i gvanto, to komaj na keden zadosta. Tudi nesmimo cój k tém računati tiste májstre i trgovce, šteri poštenejše honorirajo svoje delavce, samo ka tákše žmetno nájdemo pri nás. Ništerni tak malo pláčajo detičam, ka nás je ešče sram to šumo pisati, cejla mesečna pláča njemi gor odide na tamplanje eden pár punčukov, na drugi gvant si pa naj nonč ne misli.

Mi nikoga neščemo nekrivično obsoditi, naš cio je pravica i pomáhati tistim, ki so prisiljeni na pomoč; známo, ka ne ide tak božno našim meštrom, námreč trgovcom, ka bi nemogočni bilij humanistično pláčati syoje delavce, či glih »velko« porcijo pláčajo, to známo potom, ka niti eden dén ne njájo vó svojo stáro návado, ka gorpoženéjo edno pár špricerov ali litrov vina. Nam se dosta delavcov pritožuje, pisem pa mámo cejli küp, v šterih večféle nekrivičnosti pritožijo, ali mi smo záto dónok túo bilij dozda. Nam se to trnok mrzij, gda se med sebov grzémo, da pa konštati-ramo, ka večini nagodimo té, gda se za delavce,

za mladino, za bodočno generácijo borimo. Známo, ka so meštri i trgovci tudi v božnom stánji bilij, záto smo čakali, vej či se cajti na bougše preobrnéjo za njih, do previdni i v delo zemejo ništerne detiče, šteri so se pri njih vónávčili, šteri so pa v deli, tistim pa pobogšajo pláčo, či že ednok tákše cajte živémo, ka drágoča dén za dnévom rasté, nej ka bi pádla.

Mi vidimo, ka na to že duže kak edno leto zobstom čakamo, naši májstri i trgovci so nej previdni, na njuvo lojálnost duže nemremo čakati, njim trbej na nojéte klúknoti i za kákšo doségnost drastično gorstopiti. Dobro známo, ka se oni záto nedo smilúvali nad svojimi delavci, ka-koli mo mi pisali na njuvo opomnost, to ránč telko hasni, kak v púščino kričati, liki to li doségnemo, ka dalejšnji národ dónok znanost správi, ka takši huligáni jestejo med vrlim prekmurskim lúdstvom, šteri májo srcé iz nevolni, cotavni delavcov krv vócécati, vózdelati i od zdrávja spraviti, na slednje pa stirati od sébe.

Nesmimo se tudi spozábiti od nečloveškoga, nerédnoga, dugoga delavnoga časa, pri naši meštraj nej notri vpelani rédni delavni čas na vóre, oni delajo od zorja do kmice nepretrgno tak delavne dnéve, kak na svétek ali v nedelo, té, gda po celoj Jugosláviji je urádo odločeni 8 vórni delavni čas. Rávno tá nerédnost je tudi pri trgovcaj, ki tak odpérajó pa zapérajó baute, kak njim v pamet pride, ti edni vgojdo ob 6. odpréjo i večér do 7—8. vóre odprejto držijo; ti drugi pa okoli 7. odpréjo pa záto ob 6. zapréjo, ali poudné si niti eden ne voušči edno vóro počinka. Smešno je pri tom, ka jestejo ništerni starejši detičje, šteri nej ka bi voščili svojim mládim kolegam, ka bi se malo počinoli, ali kak obed opráviyo, bežijo bauto gorodpérat, nej ka bi tej »skrbni« delavci tak trnok radi delali, liki s tém se ščéjo polúbiti z šefam. Pred pár kédni so se prekmurski trgovci organizirali i nastavili trgovsko grémijo. V prográmi májo, ka v tanáči tudi dvá delavca (detiča) mesto dobita, šteriva ta zastopala trgovske delavce, ali to samo na papéri stoji, je nišče ne pozové v té tanáč, delavci se pa nonč ne brigajo za to, no ja, oni ešče nevejo, pa ne poznajo toga vóznost, nevejo, ka se samo organizirani delavci lejko bránijo proti šefov krimičau-ji.

Mislímo, ka je eto pot zadosta, kaj smo od žalostnoga stánja naši delavcov napisali. Razumlivo je, či dosta tihotápcev, valutni šiberov jeste v Soboti. Živeti moremo, ali to nemremo pa nesmimo do pústiti, ka bi tisti, za štere delamo, nebi naše delo honorirali.

LISTEK.

Tolvaj.

Po prekmurski zgodbi napiso Preksávski.

Tak dobro obiskano senje, kak je bilo vüzensko senje leta 18... nišče ne pomli. Mnogi, šteri so prignali živino na senje, so se vráčali veséloga obráza, z loncami okoli pleča pa s punimi bugyeláriši domo. Med vračajočimi opázimo Pančorja iz Sv. Jürija, ki se živo pogučáva z Koplencerjem. Poulek pa stopata Feterlov Joža pa Baronov Hanzl.

»Drágo je bilou gnes; nejsam mogo küpiti niti eden rép« — je pravo Pančor.

»Resan je tak, či glih ka je bilou dosta máre« sta pritrdila njemi Koplencer i Hanzl.

Samo Feterlov Joža je bio zadovolen. Odao je dvá teoca pa kravo za dobre pejneze.

Joža so že stári mož bili, okoli 60 let pa strašno škrtlavi.

»No Joža, zdaj boš pláčao áldomáš?« — ga je drážo Hanzl, kak so se bližali Sv. Jürji.

»Bom« — je odgovoro Joža vsem na velko čúdivanje, pa se je vzeo proti Raparjevi krčmi.

Či bi ga vidli kak se spremeno pri kupici zlátnoga Jeružálemskoga vina. Pokázati se je šteo da ne zobstou izvoljen že toliko let za ritarja.

»Hej ti, Mirko to vino pa nej naturn« — je zvao krčmarja.

»Ka, da nej naturn, hižo stávim, da je.

»Jaz pa vse peneze ka sam gnes dobo, da nej naturn — je trdo svoje Joža, vóvlekaó denarnico pa jo na sto vrgao. Ostali so glédali ka to pomejni. Ešče bole so se pá čúdivali, gda sta se stavila na stou ranjški, što má pravico. Ali kak so se zasmijáli, gda je pelao Jože Mirka k okni, pokáže na cérkev i právi:

»Glej, ali je vino na-turn?«

»Ja, što pa je tak mislo« se je izgovárjao Mirko.

»No ne želém od tébe stávo, ali dáš za eden liter.«

»Tisto pa tisto.«

Za drugim litrom je prišo trétji, štrti, tak ka se je Joža kesno v noči domou vrno. Prvé pa kak je spát šou je šteo ešče ednok poglédati pejneze, štere je gnes dobo. »Ali gde je denarnica? Vej sam pa jo nezáj djao v žep, kak smo že pláčali v krčmi. Mogoče ie v drugoj žepi? Tudi nej! Gde je pa pri vrági? Ali sam jo zgúbo? Mogoče v krčmi? Kapa či mi je što vzeo? Ali što?« Zdaj se je spomlo Hanzlna ki je preveč glédao njegovo denarnico, kak jo je v žep djao. »Či je on tisti« si je mislo. Nede pa škodilo da poglédam do krčme.

Zbúdo je hlápce, dao vužgati skaline pa začno škrbno iskati po cesti do krčme. Prábúdo je Mirka, preiskali so gostilno. Denárnice nindri. »Či bi tú zgúbo, bi tú bila, ár nikoga nej bilou za vami v krčmo«, je gučo Mirko. Nezáj proti domi so ešče ednok iskali po cesti — a denárnice nindri.

Cejlo noč nej spao. Drugi dén je brez mira okoli hodo. Vsígdár premišlávo od zgúbljeni pejneze. Vsígdár na Hanzlna mislo. On je tolvaj pa nišče drugi. Ali kak naj pokáže pa poznej, da Hanzl tolvaj.

(Dale prih.)